

kolozsvári Fellegvár oldalának barlanglakás-sorozata. Igaz, hogy ezek a barlanglakások a kolozsvári fellegvári-terrasz oldalán oligocén-kori homokkőbe, legnagyobb részben mesterségesen bevésített ódúk, de a kép ugyanaz lehetett.

A második aggályos jelenség a Várhegy oldalának folytonos súvadása. A hitvány oligocénkori, budai márga, a Várhegy alapanyaga állandóan mállik el a talajvíz hatására s a súvadások tökéletesen meg nem akadályozhatók. Ez természetes folyamat s ez folyik a jégkorszak óta. Így tehát a jégkorszakban lakott barlangok nagyrésze már lesúvadt. Az igaz, hogy hajdan a súvadások lassabban fejlődtek, mert a hegyoldalat nem terhelték meg épületekkel, de azért csak folyamatban voltak azok állandóan.

Amde a hegynek Dunára néző lejtője olyan meredek s a súvadásoknak ezen a keleti oldalon olyan kevés a nyoma, hogy úgy látszik, errefelé a hegylejtő stabilisabb, a barlangok sokkal jobban megmaradhattak. A nyugati oldalon meg a barlangok nagy mélysége élesíti a legszebb reményeket. Olyan mélyen bemennek ezek a barlangok a hegyoldalról a hegy belseje felé, hogy ha egyrészük súvadások következtében le is omlott, mélyebb részeik megmaradtak s azokban minden remény megvan a legszebb leletekre.

Barlangkutató szaktársainkat mindezek alapján felkérem, hogy ásatásaik alkalmával gondoljanak az előbb elmondottakra s a legaprólékosabb gondnal kutassák át a barlangi üledékeket és a számba vehető travertino-képződményeket. A budai Várhegy barlangjainak feltárása pedig igyekezzék minden irányban a hegyoldal felé, kifelé, a bástyák mögé hatolni, mert minden alapos meggondolás arra utal, hogy innen a világ legszebb ősemberleletei fognak előkerülni!

Barlangkutatóinknak ezeket nyomatékosan a lelkükre kötve, a Barlangkutató Társulat 1938. évi XII. közgyűlését megnyitom.

A MAGYAR BARLANGKUTATÁS ÁLLÁSA AZ 1937. ÉVBEN.

Irta: *Kadic Ottokár dr.* ¹⁾

Társulatunk tevékenysége a múlt évben is főleg a *várbeli barlangpincék* feltárásában és kiépítésében nyilvánult meg. A Belügy-, a Pénzügy és a Földmívelésügyi Minisztérium, vala-

¹ Előadta a Magyar Barlangkutató Társulat 1938. évi március hó 22-én tartott VII. közgyűlésén.

mint a Magyar Nemzeti Bank erkölesi és anyagi támogatásával a várbeli barlangpincéknek jelentékeny részét sikerült feltárnunk és kiépítenünk. E hatalmas munka részleteiről, érthető okoknál fogva, nem számolhatok be tüzetesen.

Második főtörekvésünk a *Várhegyi barlang* és gyűjtemény fejlesztése volt. Az erre a célra évek előtt megalakított bizottságunk, Budapest székesfőváros hathatós támogatása mellett, derekasan megállta helyét. Az az elvünk, hogy barlangunkat nem bővítjük mindaddig, míg az eddig feltárt szakaszt tökéletes színvonalra nem emeljük. Minthogy ezt a célt a megelőző évben javarészt már elértük, mult évi törekvésünk főleg az volt, hogy az ősi, nehézkes lejáratot megjavítsuk és tökéletessé tegyük.

A kerületi előljáróság mérnöki osztálya, nevezetesen *Makoldy József* műszaki tanácsos és *Lippner Károly* székesf. mérnök, tanácsára egészen új lejárát megépítéséhez láttunk. Az új lejárát az előljárósági épület két udvarát összekötő átjáróból indul ki és az előljárósági felső pincék utolsó helységébe torkol. Ezen kívül az előljáróság udvarán felszedettük és újrarakattuk a kövezetet, a székesfővárosi kertészeti pedig az udvart, kérésünkre, megfelelően parkírozta. Ezt a szívességet *Morbízer Dezső* igazgatónak köszönjük, a kertészeti munka vezetését *Hollós Lajos* végezte.

A belépődíjak tiszta jövedelmének javarésztét a *barlangtani gyűjtemény* fejlesztésére fordítottuk. Ebben a tekintetben a következők történtek: Az egyes termek világítását megerősítettük, az egyik teremben pedig a hazai ősrégészeti leletek másolatait állítottuk ki, egyik vitrinben a Szeleta-, a másikban a Mussolini-barlang világhírű iparának másolatait. Ezen kívül ugyanitt három ősemberi típus mellszobrát állítottuk fel. Mind ezeket *Haberl Viktor* szobrász-preparátor készítette el.

Az egyik vitrinben kiállítottuk a Táborhegyi sziklaüregben a székesfőváros költségén régebben gyűjtött jégkori emlősök esontmaradványait. Az utolsó terem két vitrinjében helyeztük el a Baradlában régebben gyűjtött prehisztorikus agyagedény-töredékeket, emberi és állati esontokat. Elkészítettük és a pincék falain elhelyeztük a Budai, Pilis- és Bükk hegység barlangjainak térképét.

Nagyjelentőségű végül az a gyűjtés is, amelyet *Westvike József* munkavezetőnk az Uri-utca 72. sz. ház barlangpincéjében, feltárás közben eszközölt. Itt közvetlenül a mésztufa alatt folyami lerakódásban jégkori és jégkorelőtti emlősök esontjai kerültek birtokunkba. E esontok preparálása és tudományos feldolgozása folyamatban van.

Mottl Mária dr. titkárunk a m. kir. Földtani Intézet megbízásából mindenekelőtt a cserépfalui Keeskésgalyai-barlangból ásta ki a még ott megmaradt kis részt, ahol több jól megmunkált

paleolitot és sok jégkorszaki emlősesontot gyűjtött. Ezután a Hór-völgyben a Kútnegyzi sziklaüreget, a Tardi Gyurka-odúját, a Perpáci-sziklaüreget és a Perpáci-kőfülkét ásatta fel. Az első két üregben az ásatás meddő volt, míg a többiből igen érdekes neolitikus és mezolitikus fauna került a felszínre. Végigkutatta továbbá a Vécsverői sziklaüreget, majd a Csunyavölgyi zombolyt és a Ballavölgyi sziklaüreget is. Valamennyi átkutatott üregről térképet készített.

A Társulatunk felügyelete alatt működő barlangkutató egyesületek közül a *Pannónia Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* a letűnt évben egészen különös tevékenységet fejthetett ki. Budapest székesfőváros a barlang céljaira közbenjárásunkra 1000 p-t, közvetlenül a Szakosztálynak pedig ugyancsak 1000 p költséget engedélyezett. A Szakosztály ezt az összeget a régóta kívánt körforgalom megépítésére használta fel. Először a Peti-folyosóban felhalmozódott agyagot és a lezuhant kőtuskókat távolította el s mikor a folyosó ily módon járhatóvá vált, lépcsőkkel látta el. A munkát itt befejezve, ugyanigy járt el a Magas-folyosóban és a Scholtz-próbában. Legsúlyosabb feladat volt a feltárt két barlangszakaszt az Incelógónál összekötni. A nevezett két barlangszakasz ezen a helyen szűk, magas hasadékok keresztezésében találkozik s egymástól tetemes függőleges távolságban fekszik. Az összeköttetést itt csakis szűk, meredeken lejtő lépcsők megépítésével lehetett megoldani. A járás ezen a részen egy kissé kényelmetlen ugyan, de megfelelő tágitásokkal ezen a bajon is fokozatosan segíteni lehet.

A két barlangszakasz feltárásával és összeköttetésével végre meglett a 20 év óta vajúdó Körforgalom. A látogatóknak most nem kell a Színház-teremből a már megtett úton visszamenni, hanem új uton, a Magas folyosón át a Scholtz-próbában és az Incelógóban megépített betonlépcsőkön felkapaszkodva a Peti-folyosóba jut s ezen végighaladva a kiindulás helyére, a Lóczy-terembe érkezünk. E könnyítésen kívül a Peti és a Magas-folyó feltárásával a barlang két új kiváló s igen tanulságos szakasszal gazdagodott. A Körforgalom megépítésével a Pálvölgyi-barlang idegenforgalmi kezelésében egészen új fordulathoz jutottunk; reméljük, hogy ez a fontos létesítmény a barlang látogatásában és jövedelmezőségében is lényeges javulást fog jelenteni.

A kötelékünkben levő második bizottságot, a Szemlőhegyi Bizottságot, a múlt évben újból megszerveztük. Elnökül ismét a barlang tulajdonosát, *Miklóssy Géza* gyógyszerészt, előadóul pedig *Rajics Sándort* választottuk. A barlang céljaira Budapest székesfőváros ebben az évben 1000 P költséget engedélyezett; ebből az összegből a tulajdonos részben lefödte a lejáratot, részben pedig megjavította a barlangba levezető lépcsőket.

A felügyeletünk alatt működő *Budapesti Turista-Egyesü-*

let Alpesi Osztálya a Solymári barlangban a lépcsők továbbépítését készítette elő. Terv szerint a Kupola-terem közepén kiinduló és a Kürtőben lefelé haladó új lépcsősor a Pihenő alján végződne. Ez a megoldás lehetővé tenné, hogy aránylag csekély munkával, a barlang további szakaszait is a nagyközönség látogathassa. Sajnos, megfelelő költség hiányában, ezt a szép tervet ebben az évben nem tudták megvalósítani.

Ily módon a barlang körül csak kisebb javítások történtek: megjavították és újból lezárták a két bejárat kapuját, a Színház-terem aljából kiágazó szűk folyósókat átkutatták s több helyen összefüggést állapítottak meg a folyósók és a főág között. Ezek a folyósók jobbra agyaggal és kötőmelékkel tömődtek el, ezek kitakarítása után sikerült mintegy 80 m hosszú újabb szakaszt járhatóvá tenni.

A tervbevett munkálatok befejezetlensége az oka, hogy a látogatók száma a múlt évben csökkent, a barlangot mindössze 405 turista kereste fel. Ugyanebből az okból kellett a propagandát is mérsékelni, bár a barlangról több előadás hangzott el, és a sajtó is foglalkozott vele. Egyébként a barlang rendszeres kezelése, karbantartása, új vezetők kiképzése és a soha el nem maradó mentési akciók a megszokott mederben folytak.

A *Magyar Turista-Szövetség Baradla-Bizottsága* az 1937. évben is folytatta a három év előtt megkezdett nagyszabású munkálatait. Ezen kívül ebben az évben a barlang egyre tökélesedő idegenforgalmi kiépítésével kapcsolatban már a propagandát is megindították.

A múlt évi tevékenységnek egyik legjelentősebb eredménye volt a forgalomba bevonandó Denevérág új bejáratának az áttörése. Ennek a különös őstörténeti szempontból is rendkívül jelentős szakasznak a feltárásával, a barlang újabb látványossággal gyarapodott. Ebben a barlangszakaszban az év folyamán a Magyar Nemzeti Múzeum ásatásokat végzett és számos neolitikus tűzhelyet és kultúramaradványt fedezett fel, sőt cölöpépítmények nyomaira is akadt. A Denevérág bejáratának áttörésével egyidőben a járda kiépítésének az előmunkálatait is elvégezték.

Még az év elején befejezték a vöröstói lejárat és a vízszintes altáró kiszélesítését és magasztítását, eltávolították a régi faducolásokat és helyébe kőfalat raktak. A vöröstói bejárat altáróban folyó vizet földalatti esatornában vezették el, a táró alját pedig lapos kövekkel kiburkolták. Befejezték továbbá a Horthy-esarnoktól a vöröstói bejáratig vezető új útszakasz építését is, ez már a barlangi vasút műszaki követelményeinek szemmel tartásával épült. Az utat lehetőleg a barlang egyik oldalán vezették s arra ügyeltek, hogy árvíz esetében a feltöltések kárt ne szenvedjenek.

Ez évben került végre tető alá az évtizedek óta sürgetett

barlangi turistaszálló is. Az építkezést nagyarányú földmunkák előzték meg; ezeket azért kellett elvégezni, hogy az épület a legjobb esztétikai hatást keltsen. A szálló építése *Kaffka Péter* tervezése szerint, házi kezelésben történt és sok nehézségek leküzdése után augusztus hóban elkészült. Az épület kényelme és célszerű beosztása, magyaros külseje és bőséges befogadóképessége széles körökben elismerését vívta ki magának.

Nagyon fontos, hogy a M. A. V. a barlang megközelítése érdekében rendkívül kedvezményes és gyors utazási lehetőségeket létesített. Ezek a rendelkezések lehetővé tették, hogy a barlangot 10 pengő költséggel egy nap alatt meg lehet tekinteni. Propaganda dolgában is széleskörű intézkedések történtek.

A *Tapolcai barlang* látogatottsága a letűnt évben elég élénk volt, különösen az iskolák keresték fel szorgalmasan, de a külföldiek is szép számmal látogatták a barlangot. A tavalyi látogatók száma 3,425 volt. A barlangban *Kessler Húbert* kutatást végzett annak kiderítésére, vajjon lehetséges volna-e az eddig ismert üreget kibővíteni. Régi terve a vezetőségnek, hogy a meglévő tavakat áthidalással összekösse, miáltal a barlang bejárhatósága tetemesen növekedne. Ezt a tervet a múlt évben nem lehetett megvalósítani, mert a nagy esőzések a tavakat annyira felduzzasztotta, hogy a barlang hosszabb ideig járhatatlanná vált.

Vizjárta földalatti üregeket Tapolea más pontjain is ismerünk, ha ezeket sikerülne altárókkal összekötni, a barlang terjedelme tetemesen növekedne. Egyik ilyen ponton, a tudószanatórium egyik pavillonja alatt, már régebben ismerünk üregeket. A múlt évben ezeket feltárták s belőlük nagymennyiségű agyagot és törmeléket szállítottak ki, miáltal itt több mint 1000 m³-nyi üreg vált szabaddá.

A *Budapesti Egyetemi Turista-Egyesület Barlangkutató Szakosztálya* az elmúlt évben, nyomasztó anyagi helyzete ellenére is, lankadatlan buzgalommal folytatta munkálkodását. Az Egyesület kezelésében levő Ferendhegyi barlangban a Boeskay-teremtől északra új részeket fedeztek fel *Varga R. Gyula* és *Lackenbach Gyula*, *Antos Miklós* pedig befejezte a barlang monografiai leírását. A fővárosi barlangokon kívül más hazai barlangvidékeken is folytak a kutatások. Pünkösdkor a Mecsekbe vezetett expediciót *Kerekes József* dr. és *Varga Lajos* résztvételével. A bakonyi barlangokat *Bertalan Károly* kutatta, míg a bükkvidéki barlangokban *Kerekes József* dr. végzett morfológiai tanulmányokat.

Jelentésem végéhez érve, örömmel állapíthatom meg, hogy barlangkutató törekvéseink a múlt évben is szép eredményekhez vezettek. Előtérben voltak a várbeli barlangpincékben folyó munkálatok, ezek valószínűleg most érték el a tetőpontot. Ezt a

hatalmas munkát, mely az utolsó években valóságos barlangkutató üzemmé fejlődött, főleg a Belügy- a Pénzügy- és a Földművelésügyi Minisztériumok, valamint a Magyar Nemzeti Bank erkölcsi és anyagi támogatásának köszönhetjük.

Jelentősek azok a munkák is, amelyeket a Várhegyi barlang és gyűjtemény fejlesztése körül eszközöltünk, valamint azok is, amelyek a Pálvölgyi és Szemlőhegyi barlangokban történtek. Mindezek a kutatások Budapest székesfőváros segélyezése mellett mentek végbe, jelül annak, hogy a székesfőváros vezetősége megértette barlangjaink tudományos, idegenforgalmi és légvédelmi jelentőségét. Bátran állíthatom, hogy a magyar barlangkutatás sorsa ujabban székesfővárosunk kezeibe került.

A Várban folyó nagyszabású munkálatok kihatással voltak más barlangkutató egyesületekre is, amelyek azután kissé távolabbra eső barlangok, szerény keretek között, megkezdték vagy folytatták a munkát. Értem azokat a kutatásokat, amelyek a Solymári és Legény-barlangban megindultak s amelyek a Bükkben, a Mecsekben és a Bakonyban történtek. Sajnos az anyagi támogatás itt olyan csekély, hogy a kutatók majdnem kizárólag saját erejükre vannak utalva.

Társulatunk keretein kívül ugyancsak folyik nagyszabású barlangkutató munka és pedig a Baradlában. Nagy anyagi áldozatokkal végre sikerült ennek a legterjedelmesebb hazai barlangnak az ügyét annyira fellendíteni, hogy a barlang további fejlesztése és karbantartása a jövőben immár biztosítva van.

Mindezeknek a nagyszabású barlangkutatásoknak néhány év előtt még nyoma sem volt. A magyar barlangügynek ilyen mértékben történt kifejlődése évtizedek óta tartó megbeszéléseknek, tervezgetéseknek és erőlködéseknek a következménye. A magyar barlangügynek mai állása szolgáljon fiatal munkatársainknak buzdításul arra, hogy az állandó, kitartó és rendszeres munkának előbb vagy utóbb, de egyszer mindenképpen, el kell hogy jöjjön a kutató legszebb jutalma, a kutatásoknak megfelelő eredménye.

BARLANGKUTATÓ EGYESÜLETEK KÖZLEMÉNYEI.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1937 május 25-én *Kadič Ottokár* dr. elnöklése alatt *választmányi ülést* tartott. Az utolsó ülések jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után *Mottl Mária* dr. titkár a távollevő főtitkár helyett jelenti, hogy *Maros Imre* rendes tag elhunyt. Temetésén a Társulatot ügyvezető elnök képviselte.

Mottl Mária dr. titkár jelenti, hogy a Tapolcai Barlang-Társaság megszűnt. A Társaság 1930-óta a Társulatnak rendes tagja volt. Jelenleg a barlangot a község vette kezelésbe.

GEDANKEN ÜBER DIE LEBENSWEISE DES URMENSCHEN IN UNGARN.

Von Dr. *Jenő v. Cholnoky.*

Die Phantasie spielt eine grosse Rolle in der Wissenschaft, insbesondere in der Erforschung des Urmenschen. In zahlreichen Höhlenablagerungen fanden wir fossile Feuerherde mit Holzkohle und angebrannten Knochen, wie aber der Mensch demals das Feuer erzeugt hat, können wir nicht. Wir kennen ganz genau die Steinindustrie des paläolithischen Menschen, wir sind instande letztere typologisch zu beurteilen und sie chronologisch einzuteilen, wie jedoch der Urmensch sein Steinmaterial zugerichtet hat, wiessen wir, ausser zahlreichen Vermutungen, Ansichten und Theorien, darüber fast gar nichts.

Aus den Küchenabfällen der Höhlenfunde geht hervor, das unsere eiszeitlichen Ahnen Jäger waren, wie sie aber das Wild erlegten oder gefangen haben, wissen wir so viel, wie nichts. Wir bewundern die Mahlkunst unserer Vorfahren an den Wänden mancher Höhlen, wir können uns aber, ohne Hilfe von besonderen Vorstellungen, gar nicht erklären, wie die Leute im vollständigen Finstern diese Bemahlungen zuwege bringen konnten. Es ist ganz sicher, dass der eiszeitliche Mensch bekleidet war, ob diese Bekleidung tierisches Fell, oder pflanzliches Gewebe war, wissen wir jedoch **nicht**.

Solche und ähnliche Fragen tauchen auf beim Studium der paläolithischen Kulturreste, und auf alle diese Fragen können wir, statt positiven Feststellungen, bloss mit Vermutungen, Hypothesen und mit Vergleichen aus unserem eigenen Leben und dem Leben der Naturvölker beantworten. Alle diese Vorstellungen sind nichts anderes als Phantasie.

STAND DER UNGARISCHEN HÖHLENFORSCHUNG IM JAHRE 1937.

Von Dr. *Ottokár Kadič.*

Das Hauptbesterben der *Ungarischen Speläologischen Gesellschaft* war auch im vorigen Jahr die Erschliessung und Einrichtung der Várhegyer Höhle am Festungsberg (Várhegy) in Budapest. Wie es aus mehreren Vorberichten bekannt sein wird, setzte sich während des Diluviums auf den oligozänen Budaer Mergel eine mächtige Ablagerung von thermalem Kalktuff ab. Nachher kamen die Bäche des im Hintergrund stehenden Budaer Gebirges, drangen unter die Kalktufftafel und höhlten und laugten am Grunde derselben zahlreiche Höhlungen aus.

Diese Kalktuffhöhlungen mussten schon seit längeren Zeiten der Bevölkerung des Várhegy bekannt gewesen sein, denn sie wurden schon zur Türkenzeit aufgeschlossen, erweitert, unterbaut und wahrscheinlich als Keller benützt. Im Jahre 1933 hatte ich Gelegenheit einige dieser Keller zu untersuchen, und war sofort im reinen, dass es sich hier um eine Kombination von natürlichen Höhlen und menschlicher Eingreifung handelt, ich nante sie deswegen *Höhlen-Keller*.

Sobald die wissenschaftliche und militärische Bedeutung dieser Sehenswürdigkeiten bekannt geworden ist, trachteten wir diese einzig stehenden interessanten Objekte in den Dienst der Wissenschaft, Landwehr und Fremdenverkehr zu stellen. Das Munizipium der Hauptstadt Budapest betraute unsere Gesellschaft mit der Aufschliessung und Verwaltung dieser Höhlungen. Wir befassen uns schon das vierte Jahr mit den Kalktuffhöhlen am Budaer Várhegy und haben mit moralischer und materieller Unterstützung der Hauptstadt schon eine ganze Reihe solcher Höhlungen aufgeschlossen, geordnet, beleuchtet, die benachbarten Räumlichkeiten durch Stollen verbunden und das bisher in dieser Art vereinigte Höhlensystem unter dem Namen „*Várhegyer Höhle*“ in Betrieb gestellt.

Ausser den Arbeiten in der genannten Höhle, haben wir in den oberen Kellern der Bezirksvorstellung, von wo aus die Höhle zugänglich gemacht wurde, die Aufstellung einer *Höhlensammlung* begonnen. In etwa fünf Kellerräumen sind in erster Linie jene Gesteinsarten, Altertümer, Versteinerungen und ähnliche Objekte ausgestellt, die wir gelegentlich der Aufschlussarbeiten gefunden haben. In zweiter Linie fanden Ausstellung ähnliche Gegenstände der übrigen Höhlen von Budapest und der entlegenen Höhlen Ungarns.

Die Höhle und die Sammlung steht seit drei Jahren unter der Leitung unserer Gesellschaft in Betrieb und erfreut sich einer vom Jahr zu Jahr steigenden Frequenz. Den einen Teil der Eintrittsgebühren verwenden wir zur Bestreitung der Regie, während das übrige für die allgemeine Förderung unserer Höhlen, insbesondere für die Herausgabe unserer Publikationen, bestimmt ist. Wir sind somit durch die Unterstützung des Munizipiums der Hauptstadt Budapest endlich in die angenehme Lage gekommen, durch eigene Kraft, Arbeit und Begeisterung sich die materiellen Bedingungen zur Höhlenforschung schaffen zu können. Nach einem langjährigen Kampf mit unseren armseligen wirtschaftlichen Verhältnissen sind wir durch zielbewusste, ausdauernde Arbeit endlich dahin geraten, dass wir auf unseren eigenen Füßen stehen können.

In den vorigen Jahren waren wir bestrebt die Höhle und die Sammlung derart einzurichten, dass diese neuesten Sehens-

würdigkeiten der Hauptstadt den Anforderungen der heutigen Wissenschaft und dem Fremdenverkehr vollständig entsprechen sollen. Im vergangenen Jahr haben wir den Hof der Bezirksvorstehung, der zum Höhleneneingang führt, parkiert und einen neuen modernen Eingang mit Wartesaal, Kassa und Garderobe gebaut.

Mit materieller Unterstützung des Munizipiums der Hauptstadt konnten wir auch in den weiteren Höhlen von Budapest die Aufschlussarbeiten aufnehmen. In der *Pálvölgyer Höhle* ist es uns gelungen zwei isoliert verlaufende Höhlenabschnitte, durch den Aufschluss eines verbindenden Ganges, zu vereinigen, wodurch ein kontinuierlicher Kreislauf entstanden ist. Die Höhle steht, wie bekannt, unter der Leitung der höhlenforschenden Fachsektion des *Touristen Vereines Pannonia* und unter der Aufsicht unserer Gesellschaft.

Die zweite, in Rede stehende Höhle, ist die *Szemlőhegyer Höhle*, die sich ebenfalls unter der Aufsicht unserer Gesellschaft befindet. Diese ganz ausserordentliche, durch moss- und karfiolartige Kalkbildungen reichlich geschmückte Höhle, wurde im Jahre 1931 durch Steinbruch entdeckt und seither vom Eigentümer, dem Apotheker *Géza Miklóssy* erschlossen und zugänglich gemacht. Im vorigen Jahr haben wir mit materieller Unterstützung der Hauptstadt, den Eingang zur Höhle teilweise ausgebaut.

Das zweite wichtige Ergebnis unserer höhlenforschenden Bestrebungen in den letzt vergangenen Jahren, ist die Regelung der Angelegenheiten der aggteleker *Baradlahöhle*. Nach einem jahrelang dauernden Unverständnis der Sachlage in unseren Kreisen, ist es uns endlich gelungen diese weltberühmte Grosshöhle aus der Vergessenheit zu entreissen und sie in eine würdigere Lage zu bringen. Nach langen Besprechungen und Beratungen ist die Baradla unter die Leitung des *Ungarischen Touristen-Verbandes* geraten, auch wurde die nötige materielle Unterstützung seitens des Staates gesichert, so dass *Hubert Kessler* der neuernannte Direktor der Höhlenverwaltung sofort zu den notwendigsten Höhlenarbeiten eingreifen konnte. Zunächst wurden die beiden Endabschnitte der Höhle, der Aggteleker und *Josvafőer* Eingang geregelt, die Wege geordnet und die erwähnten Höhlenabschnitte elektrisch beleuchtet. Im vergangenen Jahr wurde auch der *Vöröstőer* Abstieg ausgebaut, in einem Höhlenabschnitt der Bach zu einem See aufgestaut und beim Aggteleker Eingang ein modernes Höhlenhaus erbaut. In gleicher Weise wurde auch der *Autobus-Verkehr* zur Höhle geregelt, so, dass man gegenwärtig in einem Tag von Budapest aus die Höhle besichtigen kann.

Ausser den mitgeteilten, wichtigeren Höhlenarbeiten, sind im verflossenen Jahr auch in anderen Gebieten Ungarns Höhlen

untersucht und erschlossen worden. Frau Dr. *Maria Mottl* liess, seitens der *Geologischen Anstalt*, in mehreren Höhlungen des Bükkgebirges Grabungen anstellen. Die *Alpine Sektion des Budapester Touristen—Vereines* liess Treppen bauen in der *Soly-märer Höhle*. Die *Fachsektion für Höhlenkunde des Budapester Universität Touristen—Vereines* setzte fort die in vorigen Jahren in der Ferenchegyér Höhle begonnenen Höhlenenerweiterungen und erforschte einige Höhlen im Bakonyer und Mecsek-Gebirge. Der Fremdenverkehr der *Tapolcaer Schauhöhle*, nahe zum Balatonsee, war auch in diesem Jahr rege.

MITTEILUNG DER HÖHLENFORSCHENDEN VEREINE.

Von Dr. *Maria Mottl*.

In dieser Rubrik werden im ungarischen Teil dieser Zeitschrift jene Angelegenheiten mitgeteilt, die sich in einzelnen mit Höhlenforschung befassenden, Vereinen vollziehen. Hieher gehören Protokollauszüge der Jahresversammlungen, der Ausschuss- und Fachsitzungen, sowie Berichte über andere höhlenforschende Bestrebungen. Alle diese heimischen Bewegungen haben für das Ausland kein besonderes Interesse und werden deswegen im deutschen Anhang nicht mitgeteilt. Statt dessen bringen wir — wie dies im vorangehenden Aufsatz geschehen ist — bloss einen zusammenfassenden Jahresbericht zur Geltung.